

САМОСТІЙНА Й ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Навчальний час, відведений для самостійної та індивідуальної роботи студента, визначається навчальним планом і становить 50% загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни. Співвідношення обсягів аудиторних занять, самостійної й індивідуальної роботи студентів визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни, її місця, значення і дидактичної мети в реалізації освітньо-професійної програми.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи над конкретною навчальною дисципліною визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача.

Самостійна робота над навчальною дисципліною може включати:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- підготовка до виступу на семінарських заняттях та підготовка до практичних (лабораторних) занять;
- систематизацію вивченого матеріалу перед іспитом;
- опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей;
- переклад іноземних джерел встановленої тематики;
- підготовка та оформлення схем, таблиць, графіків, діаграм тощо;
- інструктивно-методичні матеріали до роботи у фоно- та відео-лабораторіях, комп'ютерних класах.

Методичне забезпечення самостійної роботи студентів повинне передбачати засоби самоконтролю (тести, пакети контрольних завдань, питання та завдання для самоконтролю).

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

До індивідуальної роботи відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання:

- виконання розрахунково-аналітичних робіт, курсових та дипломних проектів;
- дослідження практичних ситуацій;
- підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми з елементами наукового дослідження та його презентація;
- власних досліджень до олімпіад, конференцій;
- написання есе;
- складання і розв'язування задач;
- розробка моделей, явищ і процесів;
- анотація опрацьованої додаткової літератури;
- розробка і розв'язування тестових завдань;
- розробка поурочних планів і конспектів уроків;
- порівняльна характеристика вивчених явищ, процесів тощо;
- написання творів, газетних статей, складання віршів, розробка сценаріїв, літературні переклади;
- виконання в індивідуальному порядку вправ різного рівня складності;
- анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи;
- пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем;
- анотації до відеофільмів, переглянутих у відео-лабораторіях; аналіз шкільних підручників;
- збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми;

Самостійна та індивідуальна робота студентів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями (вказівками), практикумами, конспектами лекцій, навчально-лабораторним обладнанням, електронно-обчислювальною технікою, науковою літературою та періодичними виданнями.

САМОСТІЙНА РОБОТА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЗНУ

Система фахової підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах періодично зазнає змін відповідно до соціально-економічних перетворень. Метою вищої освіти сьогодні є "підготовка фахівців, здатних забезпечити перехід від індустріального до інформаційно-технологічного суспільства через новаторство в навчанні, вихованні і науково-методичній роботі"¹.

Підготовка фахівців у вищих навчальних закладах забезпечується професійними освітніми програмами, на основі яких розробляються навчальні плани. Навчальний план містить різні форми організації навчального процесу: аудиторні заняття – лекції, семінари, практичні або лабораторні заняття, контрольні заходи, а також позааудиторні заняття, до яких належить самостійна робота студентів. В існуючих навчальних планах ці форми навчання, як правило, подані в рівній пропорції: половина навчальних годин відводиться для роботи в аудиторії, друга половина – на самостійну. В той же час, в навчально-методичній літературі помітна тенденція до скорочення в навчальних планах аудиторних годин і збільшення годин, відведених на самостійну роботу (до 60% навчального часу)².

Оскільки в плані підготовки на самостійне засвоєння навчального матеріалу відводиться половина і більше половини загального обсягу навчальних годин, то ця значна частина навчального навантаження повинна мати чітку визначеність відносно свого змісту і організації.

Традиційно **самостійна робота** визначається як:

➤ "основний спосіб освоєння студентами навчального матеріалу без участі викладача, а також час, вільний від обов'язкових навчальних занять"³;

➤ "...форма навчання, в якій студент засвоює необхідні знання, опановує уміннями і навиками, набувається планомірно і систематично працювати, мислити, формує свій стиль розумової діяльності"⁴

Самостійна робота студентів у вищому навчальному закладі традиційно включає такі **види навчальної діяльності**:

- вивчення навчальної літератури за темами, пошук додаткової літератури;
- конспектування, складання планів, тез;
- кодування інформації (складання схем, таблиць, графіків);
- написання рефератів, доповідей, оглядів, звітів;
- підготовка повідомлень до семінарських занять;
- виконання вправ, розв'язування задач;
- виконання письмових контрольних, лабораторних робіт;
- виконання завдань за допомогою комп'ютера, та ін.⁵

Самостійна робота є основним способом оволодіння учнем матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час, але її зміст визначається робочою програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Приклад оформлення змісту самостійної роботи студентів в робочій програмі.

Самостійна робота студентів з курсу "Наукова організація праці студентів"

№ теми	Завдання	Література	Форма контролю
Тема 1.	Підготовка до семінару "Сутність професійної підготовки в системі вищої освіти" (вивчення нормативних документів)	1; 2; 3	Конспект нормативних документів у відповідності до питань семінару

¹ Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / Курлянд З.Н., Хмелюк Р.І., Семенова А.В. та ін.; За ред. Курлянд З.Н. – К.: Вища школа, 2005. – С. 241

² Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією Кременя В.Г. Авторський колектив: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубіянко В.В., Бабін І.І. – Тернопіль: ВЕЖА, 2004. – С. 243].

³ Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією Кременя В.Г. Авторський колектив: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубіянко В.В., Бабін І.І. – Тернопіль: ВЕЖА, 2004. С.320

⁴ Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – К.: Вища школа, 2006.–С.376.

⁵ Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / Курлянд З.Н., Хмелюк Р.І., Семенова А.В. та ін.; За ред. Курлянд З.Н. – К.: Вища школа, 2005. – С.156

Тема 2.	Підготовка до семінарського заняття “Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах” (вивчення нормативних документів)	2; 4; 5; 6	Конспект нормативних документів у відповідності до питань семінару
Тема 3.	Підготовка до семінарського заняття “Кредитно-модульна система (КМС) організації навчального процесу”	9; 10; Положення про КМСН у ЗНУ	Конспект нормативних документів у відповідності до питань семінару
Тема 5.	Обґрунтування недоцільності використання чужого конспекту лекцій		Письмове обґрунтування
Тема 6.	Фіксація інформації наукового тексту: постановка питань до прочитаного тексту; формулювання головної думки, розбивка тексту на значеннєві частини; складання складного плану тексту, а також схем, таблиць, графіків	Наукова стаття за вибором	Конспект наукової статті
Тема 7.	Бібліографічне оформлення списку літератури до окремої теми з курсу “Соціальна педагогіка”	Тема за вибором студентів	Бібліографічне оформлення списку літератури
Тема 8.	Написання відгуку на прочитаний науковий текст	Наукова стаття за вибором студента	Письмовий відгук на наукову статтю
Тема 9.	Провести опитування студентів ІУ-У курсів зі спеціальності “соціальна педагогіка” для визначення типових утруднень та недоліків при виконанні курсової, дипломної роботи		Письмовий звіт проведеного опитування
Тема 10.	Програма теоретичної та психологічної підготовка студента до екзаменаційної сесії		Програма

Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбаченими для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники. Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів також передбачає використання інформаційних технологій.

Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку учня. Для самостійної роботи учнів також рекомендується відповідна наукова, спеціальна, хрестоматійна, періодична література.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом із навчальним матеріалом, який відпрацьовувався під час проведення навчальних занять.

З кожної навчальної дисципліни викладачем розробляються методичні рекомендації з самостійної роботи студентів із урахуванням специфіки та цілей навчальної дисципліни, а також рекомендації щодо використання інформаційних технологій.

Рекомендується така форма і структура методичних рекомендацій із самостійної роботи студентів:

Методичні рекомендації щодо самостійного вивчення дисципліни

- Вступ (1,0 - 1,5 стор.):
 - важливість та місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки студентів;
 - цілі та завдання навчальної дисципліни.
- Методичні рекомендації щодо самостійного вивчення окремих тем курсу, модулю.
- Тема (назва теми та її короткий зміст)
- Питання, які вивчаються самостійно.
- Література: [1] стор, [2] стор... та ін. (записується порядковий номер літератури за розділом ІУ, яка необхідна тільки для відповідної теми).
- Форма фіксації результатів самостійної роботи (план, конспект, тези, есе, коротка відповідь на найбільш важливі питання теми).
- Питання для самоконтролю (з теми) - 5-8 запитань
- Тести, завдання з теми.